

Juridiska avdelningen

26.8.1998

1

Till arbetspensionsanstalterna

ÄNDRINGEN AV ÖVERENSKOMMELSEN OM SOCIAL TRYGGHET MELLAN FINLAND OCH QUEBEC

Tillämpningsanvisningar

Överenskommelsen om social trygghet mellan Finland och Québec (avtalsregleringen om social trygghet) trädde i kraft den 1 april 1988. Den egentliga avtalstexten och tillämpningsanvisningarna har sänts till arbetspensionsanstalterna i cirkulären 31/87 och A 7/88.

Bestämmelserna om arbetspensioner och tillämplig lagstiftning i överenskommelsen har till en del preciserats och ändrats. Den ändrade avtalstexten har sänts till arbetspensionsanstalterna redan tidigare i cirkulär A 30/96 (endast på finska), men den ändrade överenskommelsen med Québec gäller fr.o.m. den 1.9.1998.

I detta cirkulär redogörs för ändringarna och deras effekter på fastställandet av arbetspensionerna och försäkringsreglerna.

Som bilaga till cirkuläret följer de slutgiltiga ändringstexterna på svenska och franska och tillämpningsöverenskommelsens ändringstext på franska samt en beskrivning av pensionssystemet i Québec. Tillämpningsöverenskommelsens ändringstext på svenska kan beställas från Oy Edita Ab, tfn (09) 5660 566.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Helena Tapio

Riitta Korpiluoma

**ÄNDRINGEN AV ÖVERENSKOMMELSEN OM SOCIAL TRYGGHET MELLAN FINLAND
OCH QUEBEC****INNEHÅLL**

1
Ändringarna i överenskommelsens bestämmelser om beräkning av finsk arbetspen-
sion och tillämplig lagstiftning

1.1	Rätt till och beräkning av återstående tid
1.2	Utsända arbetstagare
1.3	Dispens och tillämplig lagstiftning
1.4	Make och försörjningstagare vid utsändning
1.5	Intyg
1.6	Pensionsansökningsblanketter
1.7	Sjukvårdsförmåner

2
Québecs arbetspensionssystem

3
Övergångsbestämmelserna

ADRESSER

ÄNDRINGEN AV ÖVERENSKOMMELSEN OM SOCIAL TRYGGHET MELLAN FINLAND OCH QUEBEC

1

Ändringarna i överenskommelsens bestämmelser om beräkning av finsk arbetspension och tillämplig lagstiftning

1.1

Rätt till och beräkning av återstående tid

I överenskommelsen med Québec infördes en tilläggsbestämmelse om pension för återstående tid enligt finsk arbetspensionslagstiftning. En liknande bestämmelse ingår i den ändrade överenskommelsen med Canada (cirkulär A 3/97). Bilaga VI till EU-förordningen 1408/71 och överenskommelsen med USA innehåller också motsvarande bestämmelser.

Rätten till återstående tid

Personer som förvärvsarbetar i Québec kan enligt de nya bestämmelserna också få rätt till återstående tid (tiden från pensionsfallet till pensionsåldern) från Finland. Den som omfattas av det québecska arbetspensionssystemet (Québec Pension Plan, QPP) har då pensionsfall inträffar rätt till en del av pensionen för återstående tid, även om rätt till återstående tid inte mera föreligger enligt den finska nationella lagstiftningen. I praktiken kan man konstatera att en person omfattas av det québecska pensionssystemet genom att man antingen skaffar uppgifter om inbetalda försäkringspremier för året före pensionsfallsåret eller under pensionsfallsåret inbegär arbetsgivarens intyg om tillämplig lagstiftning.

I APL infördes den 1.1.1996 en tilläggsbestämmelse enligt vilken en person kan få rätt till återstående tid under förutsättningen att han förvärvsarbetat i Finland sammanlagt 12 månader enligt de finska arbetspensionslagarna under pensionsfallsåret och de närmast föregående tio kalenderåren. När villkoret om 12 månader skall uppfyllas beaktas inte förvärvsperioder i Québec.

Överenskommelsen innehåller redan från förut en bestämmelse om att perioder enligt Québecks arbetspensionslagstiftning kan beaktas när bopättningsvillkoret om fem år för att få rätt till återstående tid skall uppfyllas.

Beräkning

Om förvärvsperioder enligt Québecks arbetspensionssystem behövs för att uppfylla villkoret om rätt till återstående tid, dvs. när

- a) bosättningsvillkoret om fem år för att få rätt till återstående tid inte uppfylls utan de québecska försäkringsperioderna eller
- b) när rätten till återstående tid inte mera föreligger, men pensionsfallet inträffar under förvärvsarbetet i Québec,

beräknas den finska arbetspensionen genom att man proportionerar de faktiska försäkringsperioderna enligt finsk arbetspensionslagstiftning till 480 månader.

Exempel

Arbetspension från Finland enligt ändringarna i överenskommelsen

X är född den 1.7.1963. Han har haft APL-anställning 1.7.1986 - 31.12.1992. Hans pensionsgrundande lön är 10 000 mk/mån. X flyttade till Québec i januari år 1993 och påbörjade ett anställningsförhållande där månaden efter flyttningen. I oktober 1998 medan anställningen ännu pågick blev X arbetsoförmögen i Québec.

Först räknar man ut X' fribrevsbelopp från Finland.

APL-fribrev

APL-anställningen 1.7.1986 -31.12.1992 = 78 mån.

Pensionsgrundande lön = 10 000 mk/mån.

Fribrev = $78/800 \times 10\,000 = 975 \text{ mk/mån.}$

Sedan beräknas pensionen för återstående tid.

Pensionen för återstående tid

Återstående tid 1.10.1998 - 1.7.2028 = 29 år 9 mån. 1 dag = 357 mån.

Den finska delen av den återstående tiden:

$$\frac{78}{480} \left(\frac{177 \times 10\,000}{800} + \frac{120 \times 10\,000}{1000} + \frac{60 \times 10\,000}{1500} \right) = 619,53 \text{ mk/mån.}$$

Pensionsbeloppet sammanlagt

$975 + 619,53 = 1\,594,53 \text{ mk/mån.}$

1.2

Utsända arbetstagare

En utsänd arbetstagare kan få fortsätta att omfattas av det utsändande landets lagstiftning i 36 månader i stället för 24 månader som tidigare. Tidsfristen kan enligt överenskommelsen förlängas med de behöriga myndigheternas eller av dem därtill befullmäktigade institutioners samtycke.

Överenskommelsen har också ändrats, så att en arbetstagare även kan sändas ut för att arbeta för en arbetsgivare som är ekonomiskt bunden till den utsändande arbetsgivaren. Som utsänd arbetstagare betraktas t.ex. en arbetstagare som sänds ut av sitt finska moderbolag för att arbeta högst tre år på dotterbolaget i Québec.

1.3

Dispens och tillämplig lagstiftning

De behöriga myndigheterna eller av dem därtill befullmäktigade institutioner i de fördragsslutande staterna kan sinsemellan komma överens om undantag från försäkringsreglerna i överenskommelsen. Arbetsgivaren måste först få arbetstagarens samtycke innan en ansökan om dispens lämnas in för att arbetstagaren skall få fortsätta att omfattas av det finska socialskyddet. I vanliga fall söks dispens för att utsändningen varar över den angivna tidsfristen och arbetsgivaren önskar fortsätta försäkra sin arbetstagare i Finland. I praktiken kan arbetstagaren genom dispens fortsätta att omfattas av det finska socialskyddet under högst fem år.

Social- och hälsovårdsministeriet har nu i samband med ändringen av överenskommelsen gett Pensionsskyddscentralen fullmakt att sköta också dispensärendena med motsvarande myndigheter i Québec.

1.4

Make och försörjningstagare vid utsändning

När överenskommelsen ändrades preciserades bestämmelsen om familjemedlemmarnas ställning vid utsändningar. Enligt överenskommelsen omfattas en utsänd arbetstagares medföljande make och försörjningstagare av det utsändande landets socialskydd, förutsatt att familjemedlemmarna inte på grundval av sitt arbete omfattas av arbetslandets försäkring.

1.5

Intyg

Pensionsskyddscentralen utfärdar intyget FIN/Q 1 för utsända arbetstagare som omfattas av socialtrygghetslagstiftningen i Finland och för ar-

betstagare som blivit beviljade förlängning samt sådana som fått dispens. Man kan ansöka om intyget hos Pensionsskyddscentralen på blankett ETK 2133 under adressen:

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN
Juridiska avdelningen/Tillämpningssektionen
00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

1.6

Pensionsansökningsblanketter

De pensionsansökningsblanketter som används mellan Finland och Québec har förnyats till följd av ändringen av lagarna och överenskommelsen. Finsk arbetspension söks på blankett FIN/Q 2.

1.7

Sjukvårdsförmåner

Arbetstagare som är tillfälligt utsända för att arbeta och sådana som studerar i det andra fördragsslutande landet har tillsammans med sina familjemedlemmar kunnat få sjukvårdsförmåner på grundval av överenskommelsen om social trygghet. Detta har nu utvidgats, så att också sådana personer som bedriver forskningsarbete på universitetsnivå, forskare efter doktorsdisputation samt personer som genomgår obligatorisk praktik inom utbildningsprogram vid ett college eller universitet har rätt till sjukvårdsförmåner.

2

Québecs arbetspensionssystem

Överenskommelsen har inte ändrats till den del den gäller Québecs arbetspensionssystem. Québec har utöver den inkomstrelaterade delen av arbetspensionen dessutom betalat ett jämnstort belopp redan från det överenskommelsen trädde i kraft, medan Canada har betalat det först när ändringarna trädde i kraft den 1.1.1997.

4

Övergångsbestämmelserna

En pensionstagare har rätt att ansöka om omräkning av sin pension enligt den förnyade överenskommelsen. Ansökan kan vara fritt formulerad.

Texten i överenskommelsen är annorlunda formulerad än i den övergångs- och slutbestämmelserna i EU-förordningen 1408/71, eftersom man vid tillämpningen av övergångsbestämmelserna i överenskommel-

sen mellan Finland och Québec endast granskar pension som betalas från Finland. I jämförelsen beaktas således inte pension som betalas från Québec.

I vissa fall kan ändringarna i överenskommelsen ha en höjande effekt på arbetspensionen från Finland. Personer som inte har fått arbetspension från Finland för återstående tid kan till följd av ändringen av överenskommelsen nu få rätt till sådan. (Se exemplet på sidan 2)

En pensionstagare kan få rätt till återstående tid på grundval av ändringarna i överenskommelsen, om han hade blivit arbetsoförmögen (pensionsfallet hade inträffat) under pågående förvärvsarbete och hade omfattats av Québecs arbetspensionssystem.

APL-villkoret om sammanlagt 12 månaders förvärvsarbete enligt finska arbetspensionslagar under pensionsfallsåret och de närmast föregående tio kalenderåren trädde i kraft 1.1.1996 och tillämpas också i omräkningsärenden, även om pensionsfallet hade inträffat före 1.1.1996.

Övergångsbestämmelserna innehåller en skyddsregel, enligt vilken den ändrade överenskommelsen inte får medföra en minskning eller indragning av den tidigare beviljade pensionen. Om pensionsbeloppet stiger, omräknas pensionen från början av den månad som följer efter det att ansökan om omräkning blev anhängig. Pensionsanstalten ger ett nytt överklagbart beslut och meddelar Pensionsskyddscentralen om det. Pensionsskyddscentralen är skyldig att underrätta förbindelseorganet i Québec om beslutet.

Om pensionsärendet är under behandling vid ikraftträdelsen och pensionen skall beviljas också för tiden före ändringen av överenskommelsen, kan sökanden få sin pension beviljad

- a) enligt bestämmelserna i den gamla överenskommelsen eller
- c) enligt de nya bestämmelserna, om det ger sökanden ett förmånligare resultat.

ADRESSER

Försäkringsärenden:

Direction des équivalences et
des ententes de sécurité sociale
(DÉESS)
454, Place Jacques-Cartier
Montréal (Québec) H2Y 3B3
Canada

Juridiska avdelningen

26.8.1998

8

Pensionsärenden

Régie des rentes du Québec

Direction de l'attribution

2014, Boul. Charest Ouest 2e etage

Sainte-Foy (Québec)

CANADA G1V 4N6

(Översättning)

ÄNDRING**av avtalsregleringen mellan Finland och Québec om social trygghet**

Republiken Finlands regering och Québecs regering,

som hoppas att stärka dessa länders samarbete inom området för social trygghet och därför

hyser förhoppning om en ändring den i Québec den 30 oktober 1986 mellan Finland och Québec undertecknade avtalsregleringen om social trygghet, (nedan "avtalsregleringen"),

har kommit överens om följande:

Artikel 1

Artikel 1 i avtalsregleringen ändras genom att punkt d ersätts med följande nya punkt:

"d) "förmån": pension, understöd eller varje annan penning- eller vårdförmån enligt någondera fördragsslutande partens lagstiftning, inbegripet alla däri ingående utvidgningar, tillägg och förhöjningar;"

Artikel 2

Artikel 2 i avtalsregleringen ändras genom att punkt b ersätts med följande nya punkt:

"b) i fråga om Finland:

- i) lagstiftning angående arbetspensionssystemet,
- ii) lagstiftning angående olycksfallsförsäkringssystemet och yrkessjukdomsförsäkringssystemet,

iii) lagstiftning angående det offentliga hälso- och sjukvårdssystemet,

iv) lagstiftning angående sjukförsäkringssystemet, med undantag av moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning och

v) lagen om arbetsgivares socialskyddsavgift."

Artikel 3

Artikel 4 i avtalsregleringen ändras genom att punkt d ersätts med följande nya punkt:

"d) andra personer som omfattas eller har omfattats av någondera fördragsslutande partens lagstiftning eller som har förvärvat rättigheter enligt dess lagstiftning."

AVENANT**à l'entente en matière de sécurité sociale entre le Gouvernement de la République de Finlande et le Gouvernement du Québec**

Le Gouvernement de la République de Finlande et le Gouvernement du Québec

Désireux de renforcer leur coopération dans le domaine de la sécurité sociale et, à cette fin,

Souhaitant modifier l'Entente en matière de sécurité sociale qu'ils ont signée à Québec le 30 octobre 1986, (dans cet Avenant, ci-après appelée l'«Entente»);

Sont convenus des dispositions suivantes:

Article 1

L'article 1 de l'Entente est modifié par le remplacement de l'alinéa d) par le suivant:

«d) «prestation»: une pension, une allocation ou une autre prestation en espèces ou en nature prévue par la législation de chaque Partie, y compris tout complément, supplément ou majoration;».

Article 2

L'article 2 de l'Entente est modifié par le remplacement de l'alinéa b) par le suivant:

«b) pour la Finlande:

i) la législation relative au Régime de pensions du travail,

ii) la législation relative au Régime d'assurance des accidents du travail et au Régime d'assurance des maladies professionnelles,

iii) la législation relative au Régime général des soins de santé,

iv) la législation relative au Régime d'assurance maladie à l'exception des allocations maternelles, paternelles et parentales,

v) la Loi sur les cotisations de sécurité sociale de l'employeur.».

Article 3

L'article 4 de l'Entente est modifié par le remplacement de l'alinéa d) par le suivant:

«d) à toute autre personne qui est ou a été soumise à la législation d'une Partie ou qui a acquis des droits en vertu de cette législation.».

Artikel 4

Artikel 5 i avtalsregleringen ändras genom att stycke 1 ersätts med följande nya stycke:

"1. Om inte annat bestäms i avtalsregleringen:

a) behandlas, vid tillämpning av Québecs lagstiftning, alla i artikel 4 avsedda personer jämbördigt med partens medborgare; och

b) behandlas, vid tillämpning av Finlands lagstiftning, alla personer som är bosatta på någondera fördragsslutande partens territorium och som avses i artikel 4 jämbördigt med partens medborgare."

Artikel 5

Artikel 7 i avtalsregleringen ändras:

a) genom att stycke 1 ersätts med följande nya stycke:

"1. En person som omfattas av den ena fördragsslutande partens lagstiftning och som arbetar för en arbetsgivare som verkar inom denna parts territorium och som sänds ut för att tillfälligt arbeta på den andra partens territorium hos samma eller en denna närstående arbetsgivare, omfattas i fråga om detta arbete alltjämt, men högst 36 månader efter utsändandet, av den förstnämnda partens lagstiftning. Detsamma gäller den utsändas medföljande make och försörjningstagare, förutsatt att dessa inte på grundval av arbete på den sistnämnda partens territorium omfattas av denna parts arbetspensionssystem."

b) genom att siffran "24" i stycke 2 ersätts med siffran "36"; och

c) genom att i stycke 2 efter orden "parternas behöriga myndigheter" tillägga orden "eller av dem därtill befullmäktigade anstalter".

Artikel 6

Artikel 10 i avtalsregleringen ändras genom att efter orden "De fördragsslutande parternas behöriga myndigheter" tillägga orden "eller av dem befullmäktigade anstalter".

Artikel 7

Artikel 13 i avtalsregleringen ersätts med följande nya artikel:

Article 4

L'article 5 de l'Entente est modifié par le remplacement du paragraphe 1 par le suivant:

«1. Sauf disposition contraire de l'Entente:

a) les personnes désignées à l'article 4 reçoivent, dans l'application de la législation du Québec, le même traitement que les ressortissants de cette Partie;

b) les personnes désignées à l'article 4 qui résident sur le territoire d'une des Parties reçoivent, dans l'application de la législation de la Finlande, le même traitement que les ressortissants de cette Partie.».

Article 5

L'article 7 de l'Entente est modifié:

a) par le remplacement du paragraphe 1 par le suivant:

«1. Une personne soumise à la législation d'une Partie et travaillant pour un employeur sur le territoire de cette Partie au moment où elle est détachée par ce dernier pour travailler temporairement pour ce même employeur ou pour un employeur affilié sur le territoire de l'autre Partie continue, en ce qui a trait à ce travail, d'être soumise à la législation de la première Partie tout comme le conjoint et les personnes à charge qui l'accompagnent, pourvu qu'ils ne travaillent pas et ne soient pas soumis au Régime de pensions du travail de l'autre Partie, jusqu'à l'expiration du trente-sixième (36) mois de détachement.»;

b) par le remplacement, dans le paragraphe 2, des mots «vingt-quatre» par les mots «trente-six (36)»;

c) par l'insertion, dans le paragraphe 2 et après les mots «les autorités compétentes des deux Parties», des mots «ou les institutions qu'elles désignent».

Article 6

L'article 10 de l'Entente est modifié par l'insertion, après les mots «Les autorités compétentes des deux Parties», des mots «ou les institutions qu'elles désignent».

Article 7

L'article 13 de l'Entente est remplacé par le suivant:

"Artikel 13

1. Om inte annat bestäms i denna artikel, tillämpar den behöriga finländska försäkringsanstalten Finlands lagstiftning när den bestämmer om rätten till en förmån enligt arbetspensionssystemet och om förmånsbeloppet.

2. Om en person som blir arbetsoförmögen eller dör, inte uppfyller det villkor rörande boendeperiod som enligt Finlands arbetspensionslagstiftning krävs för förvärvande av rätt till återstående tid, beaktas härvid perioder som räknas till godo enligt Québecs arbetspensionssystem i detta syfte som om dessa hade uppfyllts i Finland, förutsatt att boendeperioderna inte sammanfaller.

3. Om sysselsättning eller företagarkerksamhet i Finland har upphört och pensionen enligt Finlands arbetspensionslagstiftning inte längre innehåller rätt till återstående tid och om ett till förmån berättigande pensionsfall inträffar medan sysselsättning eller företagarkerksamhet som omfattas av Québecs arbetspensionssystem pågår, beaktar den behöriga finländska försäkringsanstalten de perioder som räknas till godo enligt Québecs arbetspensionssystem för uppfyllande av villkoret rörande återstående tid.

4. I samtliga fall på vilka bestämmelserna i stycke 2 eller 3 i denna artikel tillämpas, beräknar den behöriga finländska försäkringsanstalten förmånsbeloppet enligt följande:

a) Beloppet av en förmån som grundar sig på faktiska perioder som räknas till godo enligt Finlands lagstiftning beräknas i enlighet med vad som stadgas i Finlands arbetspensionslagstiftning.

b) Beloppet av en förmån som grundar sig på tiden mellan pensionsfallet och pensionsåldern beräknas genom att de faktiska perioder som räknas till godo enligt Finlands arbetspensionslagstiftning sätts i proportion till 480 månader."

Artikel 8

Artikel 15 i avtalsregleringen ändras:

a) genom att i punkt a efter orden "Olycksfallsförsäkringsanstaltens förbund" tilläggs orden "eller en av detta förbund förordnad försäkringsanstalt"; och

b) genom att efter punkt b tillägga följande nya punkt:

«Article 13

1. Sauf disposition contraire du présent article, l'institution compétente de la Finlande applique la législation finlandaise pour déterminer le droit à une prestation en vertu du Régime de pensions du travail et le montant de cette prestation.

2. Si une personne qui devient invalide ou décède ne remplit pas la condition de résidence en vertu de la législation finlandaise relative au Régime de pensions du travail pour satisfaire à l'exigence quant à la période future, les périodes d'assurance en vertu du Régime de rentes du Québec sont considérées à cette fin comme des périodes accomplies en Finlande, pourvu qu'elles ne se superposent pas.

3. Si une personne ne travaille plus pour autrui ou à son compte en Finlande, que la pension à laquelle elle aurait droit en vertu de la législation finlandaise relative au Régime de pensions du travail ne comprend pas la période future et que le risque survient au moment où elle occupe un travail pour autrui ou à son compte assujetti à la Loi sur le Régime de rentes du Québec, les périodes d'assurance en vertu du Régime de rentes du Québec sont prises en compte par l'institution compétente de la Finlande pour satisfaire à l'exigence quant à la période future.

4. Lorsque les paragraphes 2 ou 3 s'appliquent, l'institution compétente de la Finlande détermine le montant de la prestation comme suit:

a) Le montant de la prestation basé sur les périodes d'assurance effectives en vertu de la législation de la Finlande est déterminé selon les dispositions de la législation finlandaise relative au Régime de pensions du travail.

b) Le montant de la prestation basé sur la période se situant entre la survenance du risque et l'âge de la retraite est calculé en proportion des périodes d'assurance effectives en vertu de la législation finlandaise relative au Régime de pensions du travail sur quatre cent quatre-vingts (480) mois.».

Article 8

L'article 15 de l'Entente est modifié:

a) par l'insertion, dans l'alinéa a) et après les mots «Fédération des institutions d'assurance accident», des mots «ou l'institution d'assurance qu'elle désigne»;

b) par l'addition, après l'alinéa b), de l'alinéa suivant:

"c) bestämmelserna i stycke 1 tillämpas inte om avsikten med vistelsen på den ena fördragsslutande partens territorium är erhållandet av vårdförmåner, om personen i fråga kan få motsvarande sjukvård på den andra partens territorium".

Artikel 9

Efter artikel 16 i avtalsregleringen tilläggs följande nya artikel:

"Artikel 16A

1. Om en person som insjuknat i en yrkes-sjukdom har bedrivit sådan verksamhet som omfattas av vardera fördragsslutande partens lagstiftning och denna verksamhet sannolikt kan ha orsakat sjukdomen, beviljas förmåner som han eller hans förmånstagare eventuellt är berättigade till endast i enlighet med den senaste fördragsslutande partens lagstiftning.

2. Om det i enlighet med den senaste fördragsslutande partens lagstiftning dock inte föreligger rätt till förmån, överflyttar denna parts försäkringsanstalt ansökan till den första partens försäkringsanstalt som prövar fallet i enlighet med sin egen lagstiftning."

Artikel 10

Artikel 19 i avtalsregleringen ändras:

a) genom att orden "sjukhus- och folkhäl-solagstiftningen" i stycke 2 ersätts med orden "hälso- och sjukvårdslagstiftningen"; och

b) genom att efter stycke 2 fogas följande nya stycke:

"3. I detta kapitel avses med begreppet "försäkrad" var och en som omedelbart innan han lämnade den fördragsslutande partens territorium var berättigad till förmåner enligt denna fördragsslutande parts lagstiftning antingen med stöd av egen eller härledd rätt. Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas dock inte på en person som avses i artiklarna 8 och 9 eller på en sådan persons make och försörjningstagare."

Artikel 11

Artikel 20 i avtalsregleringen ändras:

a) genom att ordet "familjemedlemmar" ersätts med orden "make och försörjningsta-gare"; och

b) genom att till slutet av artikeln fogas följande mening: "Efter detta datum förelig-ger inte rätt till förmåner utgivna av den förstnämnda parten."

«c) Les dispositions de l'alinéa a) ne s'ap-pliquent pas lorsque le séjour sur le territoire d'une Partie s'effectue dans le but de rece-voir des prestations en nature et que ces prestations peuvent être dispensées sur le territoire de l'autre Partie.».

Article 9

Après l'article 16, l'article suivant est in-séré:

«Article 16 A

1. Lorsqu'une personne ayant contracté une maladie professionnelle a exercé, selon la législation des deux Parties, une activité susceptible de provoquer ladite maladie, les prestations auxquelles la personne ou ses survivants peuvent prétendre sont accordées exclusivement en vertu de la législation de la dernière de ces Parties.

2. Cependant, si aucune prestation ne peut être accordée en vertu de la législation de la dernière Partie, l'institution de cette Partie transmet la demande à l'institution de la pre-mière Partie qui étudie le cas selon les dis-positions de sa propre législation.».

Article 10

L'article 19 de l'Entente est modifié:

a) par le remplacement, au paragraphe 2, des mots « de l'Hôpital général et de la San-té publique » par les mots « générale des soins de santé »;

b) par l'addition, après le paragraphe 2, du paragraphe suivant:

«3. Aux fins du présent chapitre, l'expres-sion «personne assurée» désigne toute per-sonne qui, immédiatement avant son départ pour le territoire de l'une des Parties, a droit aux prestations en vertu de la législation de l'autre Partie, que ce soit en sa qualité prop-re ou comme ayant droit. Toutefois, le pré-sent chapitre ne s'applique pas à une person-ne visée aux articles 8 et 9, ni à son con-joint et à ses personnes à charge.».

Article 11

L'article 20 de l'Entente est modifié:

a) par le remplacement des mots «les per-sonnes à sa charge» par les mots «son con-joint et les personnes à charge»;

b) par l'addition, à la fin, de la phrase sui-vante: "Après cette date, elle n'a plus aucun droit à des prestations prévues à la législati-on de la première Partie."

Artikel 12

Artikel 21 i avtalsregleringen ändras:

a) genom att i stycke 1 ordet "familjemedlemmar" ersätts med orden "make och försörjningstagare";

b) genom att till slutet av stycke 1 foga orden "under samma förutsättningar som personer bosatta på denna fördragsslutande parts territorium"; och

c) genom att styckena 2. och 3. ersätts med följande nya stycke:

"2. Bestämmelserna i stycke 1 tillämpas också på utsända arbetstagare samt på studerande och personer som bedriver forskningsarbete på universitetsnivå eller efter doktorsdisputation eller som praktiserar inom utbildningsprogram vid ett college eller universitet och som under tillfällig vistelse är inskrivna i en läroinrättning på territoriet."

Artikel 13

Artikel 22 i avtalsregleringen ändras genom att ordet "familjemedlemmar" ersätts med orden "make och försörjningstagare".

Artikel 14

Artikel 23 i avtalsregleringen ändras:

a) genom att i stycke 1 orden "En försäkrads familjemedlem" ersätts med orden "En försäkrads make eller försörjningstagare";

b) genom att ordet "familjemedlem" i stycke 2. ersätts med orden "make eller försörjningstagare"; och

c) genom att ordet "boningsortens" i stycke 2. ersätts med orden "deras boningsorts".

Artikel 15

Artikel 24 i avtalsregleringen ändras genom att stycke 1 ersätts med följande nya stycke:

"1. Den behöriga försäkringsanstalt som ger de sjukvårdsförmåner som avses i detta kapitel ansvarar för kostnaderna för dem."

Artikel 16

1. Tillgödöräknliga perioder som fullgjorts innan denna ändring trädde i kraft beaktas vid bestämmandet av rätt till förmån enligt den avtalsreglering som ändrats genom denna ändring.

2. Denna ändring berättigar inte till utfäen-

Article 12

L'article 21 de l'Entente est modifié:

a) par le remplacement, au paragraphe 1, des mots «les personnes à sa charge» par les mots «le conjoint et les personnes à charge»;

b) par l'addition, à la toute fin du paragraphe 1, des mots «aux mêmes conditions que celles applicables aux résidents de cette Partie»;

c) par le remplacement des paragraphes 2 et 3 par le paragraphe suivant:

«2. Les dispositions du paragraphe 1 s'appliquent également aux travailleurs détachés, aux étudiants inscrits dans un établissement d'enseignement sur le territoire de séjour et aux personnes effectuant des recherches de niveau universitaire ou post-universitaire ou effectuant un stage dans le cadre d'un programme collégial ou universitaire.».

Article 13

L'article 22 de l'Entente est modifié par le remplacement des mots «les personnes à leur charge» par les mots «leur conjoint et les personnes à charge».

Article 14

L'article 23 de l'Entente est modifié:

a) par le remplacement, dans le paragraphe 1, des mots «Une personne à la charge d'une personne assurée» par les mots «Le conjoint ou la personne à charge d'une personne assurée»;

b) par le remplacement, dans le paragraphe 2, des mots «personne à charge» par les mots «conjoint ou personne à charge».

c) par le remplacement, dans le paragraphe 2, des mots «du territoire» par les mots «de leur territoire».

Article 15

L'article 24 de l'Entente est modifié par le remplacement du paragraphe 1 par le suivant:

«1. L'institution compétente qui sert les prestations en nature visées dans ce chapitre en assume les coûts.».

Article 16

1. Toute période d'assurance accomplie avant la date d'entrée en vigueur du présent Avenant est prise en compte pour déterminer le droit à une prestation en vertu de l'Entente modifiée par cet Avenant.

2. Le présent Avenant n'ouvre aucun droit

de av hel eller partiell förmån för tiden innan ändringen trädde i kraft.

3. Förmåner enligt den avtalsreglering som ändrats genom denna ändring beviljas även på grundval av förmånsfall som inträffat innan ändringen trädde i kraft.

4. Bestämmelserna i denna ändring får inte leda till att en förmån som beviljats enligt de tidigare tillämpade bestämmelserna i avtalsregleringen minskar eller upphör.

5. På förmånstagarens begäran ändras en förmån enligt de tidigare tillämpade bestämmelserna i avtalsregleringen till en förmån enligt den avtalsreglering som ändrats genom denna ändring.

6. Om en förmånsansökan i enlighet med den ena fördragsslutande partens lagstiftning är anhängig när denna ändring träder i kraft och om försäkringsanstalten i den ena fördragsslutande staten senare beslutar att sökanden är berättigad till förmånen både för tiden innan ändringen trädde i kraft och för tiden därefter, beräknar den behöriga försäkringsanstalten beloppet av den förmån som skall betalas ut enligt följande:

a) beloppet av en förmån som betalas ut för tiden innan denna ändring trädde i kraft beräknas i enlighet med de tidigare tillämpade bestämmelserna i avtalsregleringen; och

b) beloppet av en förmån som betalas ut för tiden efter det att denna ändring trädde i kraft beräknas på nytt i enlighet med bestämmelserna i den genom ändringen ändrade avtalsregleringen, förutsatt att den sålunda beräknade förmånen är fördelaktigare för förmånstagaren än den på basis av de tidigare tillämpade bestämmelserna i avtalsregleringen beräknade förmånen.

Artikel 17

1. Vardera fördragsslutande parten meddelar den andra parten att dess interna åtgärder för denna ändrings ikraftträdande har genomförts.

2. Om inte annat bestäms i stycke 3 är denna ändring i kraft tills vidare räknat från den ikraftträdelsedag som bestäms genom skriftväxling mellan de fördragsslutande parterna.

3. Om avtalsregleringen upphör att gälla

au paiement d'une prestation ou d'une partie de prestation pour une période antérieure à la date de son entrée en vigueur.

3. Les prestations en vertu de l'Entente modifiée par le présent Avenant sont également payables à l'égard d'événements antérieurs à la date d'entrée en vigueur du présent Avenant.

4. Une prestation accordée en vertu des dispositions de l'Entente appliquées antérieurement ne peut être réduite ou annulée par aucune des dispositions du présent Avenant.

5. Une prestation accordée en vertu des dispositions de l'Entente appliquées antérieurement est transformée, à la demande du bénéficiaire, en une prestation calculée selon les dispositions de l'Entente modifiée par cet Avenant.

6. Si, à la date d'entrée en vigueur du présent Avenant, une demande de prestation en vertu de la législation d'une Partie est en suspens, et que l'institution compétente de cette Partie détermine par la suite que le requérant a droit à une prestation à la fois avant et après la date d'entrée en vigueur de l'Avenant, l'institution compétente détermine le montant de la prestation payable comme suit:

a) le montant de la prestation payable pour toute période accomplie avant la date d'entrée en vigueur du présent Avenant est déterminé conformément aux dispositions de l'Entente appliquées antérieurement;

b) le montant de la prestation payable pour toute période postérieure à la date d'entrée en vigueur du présent Avenant est déterminé de nouveau conformément aux dispositions de l'Entente modifiée par cet Avenant pourvu que la prestation ainsi calculée soit plus avantageuse pour le bénéficiaire que si elle était calculée en vertu des dispositions de l'Entente appliquées antérieurement.

Article 17

1. Chacune des Parties notifie à l'autre Partie l'accomplissement des procédures internes requises pour l'entrée en vigueur du présent Avenant.

2. Sous réserve du paragraphe 3, le présent Avenant est conclu pour une durée indéfinie à compter de la date de son entrée en vigueur laquelle est fixée par échange de lettres entre les Parties.

3. En cas de dénonciation de l'Entente en

till följd av tillämpning av artikel 35 stycke 2, upphör även denna ändring att gälla räknat från samma datum som avtalsregleringen upphör att gälla.

Uppgjord i Quebec den 12 juli 1995 i två exemplar på finska och franska språken, vilka båda texter har samma giltighet.

vertu du paragraphe 2 de l'article 35, le présent Avenant est également dénoncé et prend fin à la même date que l'Entente.

Fait à Québec, le 12 juillet 1995, en double exemplaire, en langue finnoise et en langue française, les deux textes faisant également foi.

För Republiken Finlands regering

Erik Heinrichs

Pour le Gouvernement de la République de
Finlande

Erik Heinrichs

För Québecs regering

Jean-Bernard Landry

Pour le Gouvernement du Québec

Jean-Bernard Landry

**AVENANT
À L'ARRANGEMENT ADMINISTRATIF
RELATIF À**

L'ENTENTE EN MATIÈRE DE SÉCURITÉ SOCIALE

ENTRE

LE GOUVERNEMENT DE LA RÉPUBLIQUE DE FINLANDE

ET

LE GOUVERNEMENT DU QUÉBEC

Conformément à l'article 25 de l'Entente de sécurité sociale entre la Finlande et le Québec, ci-après appelée l'«Entente», les Parties se sont entendues sur un Arrangement administratif relatif à l'Entente signée à Québec le 30 octobre 1986, ci-après appelé l'«Arrangement administratif» et sont convenues de le modifier comme suit:

ARTICLE 1

L'article 1 de l'Arrangement administratif est remplacé par le suivant:

«ARTICLE 1

Définitions

Dans le présent Arrangement administratif,

- a) «Entente» signifie l'Entente en matière de sécurité sociale entre le gouvernement de la République de Finlande et le gouvernement du Québec signée à Québec le 30 octobre 1986 et modifiée par l'Avenant à l'Entente;
- b) «Avenant à l'Entente» signifie l'Avenant à l'Entente entre le gouvernement de la République de Finlande et le gouvernement du Québec signé à Québec, le 12 juillet 1995;
- c) tous les autres termes ont le sens défini dans l'Entente.».

ARTICLE 2

L'article 2 de l'Arrangement administratif est modifié:

- a) par le remplacement, à l'alinéa a), du mot «Secrétariat» par les mots «Direction des équivalences et»;

b) par le remplacement de l'alinéa b) par le suivant:

- «b) pour la Finlande, l'Institution d'assurance sociale en ce qui a trait à l'assurance maladie; l'Institut central des pensions du travail en ce qui a trait au Régime de pensions du travail; et la Fédération des institutions d'assurance accident en ce qui a trait à l'assurance des accidents du travail et des maladies professionnelles.».

ARTICLE 3

L'article 3 de l'Arrangement administratif est modifié:

a) par le remplacement du paragraphe 1 par le suivant:

- «1. Dans les cas visés dans les articles 7 et 10 de l'Entente et, pour le Québec, au paragraphe 3 de l'article 6, un certificat est émis pour attester que la personne détachée ou la personne travaillant à son compte et, le cas échéant, l'employeur sont soumis à la législation d'affiliation. Le certificat couvre également le conjoint et les personnes à charge qui l'accompagnent.»;

b) par l'insertion, après le paragraphe 2, du paragraphe suivant:

- «3. Pour la Finlande, l'Institut central des pensions du travail est l'institution désignée par l'autorité compétente pour l'application des articles 7 et 10.»;

c) par la renumérotation du paragraphe 3 «paragraphe 4» et par l'addition, à la fin, des mots «ou à la personne travaillant à son compte».

ARTICLE 4

L'article 4 de l'Arrangement administratif est modifié par la suppression des mots «ou, si la personne employée occupe déjà l'emploi à la date d'entrée en vigueur de l'Entente, dans les six mois suivant cette date».

ARTICLE 5

L'article 6 de l'Arrangement administratif est modifié par la suppression, au paragraphe 3, des mots «,avec l'assentiment de leurs autorités compétentes respectives,».

ARTICLE 6

L'article 8 de l'Arrangement administratif est remplacé par le suivant:

«ARTICLE 8

1. Pour bénéficier des prestations en nature sur le territoire du Québec, une personne visée dans les articles 20 à 23 de l'Entente doit, ainsi que le conjoint et les personnes à charge qui l'accompagnent, s'inscrire auprès de la Régie de l'assurance-maladie du Québec en utilisant le formulaire d'inscription prévu à cette fin.
2. Lors de son inscription et de celle de son conjoint et des personnes à charge qui l'accompagnent, cette personne doit également présenter:
 - a) un certificat délivré par l'Institution d'assurance sociale de la Finlande attestant de son droit aux prestations en nature et le document d'immigration requis pour une personne effectuant un séjour temporaire en vertu du paragraphe 1 de l'article 21 de l'Entente;

- b) un certificat d'assujettissement délivré par l'Institut central des pensions du travail si elle est une personne détachée visée dans le paragraphe 2 de l'article 21 de l'Entente;
- c) une attestation délivrée par l'Institution d'assurance sociale de la Finlande certifiant son droit aux prestations en nature, le document d'immigration requis et une attestation de son inscription comme étudiant à temps plein dans une institution d'enseignement reconnue par un des ministères responsables au Québec ou une attestation confirmant son acceptation comme chercheur ou comme stagiaire dont le stage est effectué dans le cadre du programme d'études si, comme étudiant, chercheur ou stagiaire, elle est visée dans le paragraphe 2 de l'article 21 de l'Entente.».

ARTICLE 7

L'article 9 de l'Arrangement administratif est modifié:

- a) par le remplacement, dans le paragraphe 1, des mots «chaque personne à sa charge» par les mots «le conjoint et les personnes à charge qui l'accompagnent»;
- b) par le remplacement, dans le paragraphe 2, à la fin de la première phrase, du mot «étudiant» par les mots «étudiant à temps plein ou une attestation de son acceptation comme chercheur ou comme stagiaire dont le stage est effectué dans le cadre de son programme d'études».

ARTICLE 8

L'article 10 de l'Arrangement administratif est abrogé.

ARTICLE 9

Le présent Avenant à l'Arrangement administratif entre en vigueur à la même date que l'Avenant à l'Entente et a la même durée. La dénonciation de l'Entente vaut dénonciation du présent Avenant.

Fait à Québec, le 12 juillet 1995, en double exemplaire, en langue finnoise et en langue française, les deux textes faisant également foi.

**POUR L'AUTORITÉ COMPÉTENTE
DE LA RÉPUBLIQUE DE
FINLANDE**

**POUR L'AUTORITÉ COMPÉTENTE
DU QUÉBEC**

Erik Heinrichs

Jean-Bernard Landry

Québec

1. Allmänt

Valutakurs 1 dollar (CAD) = 3,815 FIM (medelkurs januari 1998)

Canada har ett folkpensionssystem som betalar ålderspensioner och minimiutkomstskydd i form av inkomstgarantitillägg och maketillägg till dem som uppfyller minimivillkoren om bosättningstid. Inkomstgarantitillägget är en särskild inkomstprövad förmån. Maketillägget, som också är inkomstprövat, kompletterar utkomsten för ett pensionerat äkta par och ger efterlevande makar ett minimiutkomstskydd.

Utöver folkpensionssystemet har Canada dessutom ett lagstadgat arbetspensionssystem som omfattar nästan alla löntagare och företagare. Systemet omfattar hela förbundsstaten med undantag av Québec. Om provinserna grundar egna pensionssystem som beviljar pensioner på samma nivå som förbundsstatens pensioner, har de enligt förbundsstatens grundlag rätt att frigöra sig från det lagstadgade pensionssystemet i staten. Québec har utnyttjat denna rättighet och grundat ett eget arbetspensionssystem, som betalar inkomstrelaterade ålders-, invalid- och familjepensioner. Systemet beviljar förmåner som är nästan på samma nivå som förmånerna i förbundsstaten

Endel provinser betalar provinstillägg till de lagstadgade pensionerna i förbundsstaten. Dessa tillägg betalas i allmänhet till pensionstagare med små inkomster, som har rätt till det inkomstgarantitillägg som förbundsstaten betalar.

De företagsbundna tilläggspensionssystemen och de tilläggssystem som baserar sig på arbetsmarknadsavtal omfattar uppskattningsvis hälften av alla löntagare.

2. Minimipensionsskyddet

2.1 Folkpensionssystemet

Ålderdomstrygghetslagen om folkpensionerna, 'Old Age Security Act', trädde i kraft år 1952. Enligt lagen beviljas full ålderspension (OAS) i form av ett jämnt stort belopp som tjänas in på basis av bosättningstiden. I praktiken återindrivs den i samband med beskattningen av pensionärer med höga inkomster. Arbetspensionslagen 'Québec Pension Plan, (QPP)', trädde i kraft år 1966.

Eftersom arbetspensionslagen efter en övergångsperiod på 10 år trädde helt i kraft först år 1976, kompletterades folkpensionssystemets ålderspensionsskydd från 1967 med ett inkomstprövat inkomstgarantitillägg (Guaranteed Income Supplement, GIS). Avsikten med tillägget var från första början att det skulle fungera som ett komplement till folkpensionerna enbart under den 10-

åriga övergångsperioden för arbetspensionslagarna. Men inkomstgaranti-tillägget slopades inte, utan det blev en bestående del av folkpensionssystemet. Minimiutkomstskyddet förbättrades ytterligare med ett inkomstprövat maketillägg (Spouse's Allowance, SPA), som sedan 1975 har betalats till ålderspensionärers makar. Från början av 1985 har också i Canada bosatta efterlevande makar mellan 60 och 64 år kunnat få denna inkomstprövade förmån. Folkpensionssystemet betalar inte invalidpension.

2.1.1 Förvaltningen

I Canada har förvaltningen av den sociala tryggheten de senaste åren genomgått en förändring. De flesta sociala förmåner som har betalats av förbundsstaten och som hört till olika ministeriers ansvarsområde har samlats under ett ministerium, 'Department of Human Resources Development'. En specialavdelning inom ministeriet, 'Income Security Programs Branch', ansvarar för förvaltningen av både folkpensionssystemet och Canadas arbetspensionssystem. Avdelningen har en regionalbyrå i varje provins samt lokalbyråer i de största städerna. Avdelningens sektion för internationella ärenden (International Operations Division), som har sin byrå i Ottawa, ansvarar för behandlingen av pensionsansökningar och förmåner som skall betalas enligt överenskommelserna om social trygghet. Québecks pensionsverk, 'Québec Pensions Board' (på franska 'Régie des rentes du Québec') sköter förvaltningen av Québecks arbetspensionssystem.

2.1.2 Finansieringen

Folkpensionssystemets förmåner finansieras med hjälp av förbundsstatens allmänna skattemedel.

2.1.3 Beskattningen

Ålderspensionen är skattepliktig inkomst i den personliga inkomstbeskattningen. Om pensionstagaren inte har annan inkomst än folkpension, är pensionen i alla fall skattefri inkomst på grund av avdragen. Men om pensionstagarens övriga nettoinkomster överstiger 53 215 dollar om året, ca 203 000 FIM (år 1998), uttas en extra skatt på ålderspensionen. Inkomstgränsen har varit oförändrad redan flera år. Om inkomsterna överskrider 85 271 dollar om året, betalas ingen ålderspension.

Inkomstgarantitillägget och maketillägget är inte beskattningsbar inkomst.

2.1.4 Den försäkringsbara tiden

Den försäkringsbara tiden är den tid som en person varit bosatt i Canada efter det att han fyllt 18 år. Den minimiförsäkringstid som krävs för att olika förmåner skall kunna beviljas redogörs för senare i samband med förmåner.

2.1.5 Ålderspensionen

I det följande ges en redogörelse för både ålderspensionerna och inkomstgarantitillägget och maketillägget som i allmänhet bildar en helhet. I punkten 2.1.6 beskrivs dessutom maketillägget som betalas till efterlevande makar.

Rätten till pension

En person som har fyllt 65 år och uppfyller villkoren om bosättningsstid har rätt till ålderspension oberoende av om han har upphört med sitt förvärvsarbete eller inte. Förvärvsinkomsten kan dock via beskattningen påverka utbetalningen av pensionen enligt vad som har redogjorts för i punkten 2.1.3.

För att få rätt till pension från Canada skall den som ansöker om pension ha varit bosatt i landet under minst 10 år efter det att han fyllde 18 år. Om sökanden bor utanför Canada när han ansöker om pension, förutsätts att han före utflyttningen har varit bosatt i Canada under minst 20 år efter det att han fyllde 18 år.

För att få full ålderspension förutsätts att pensionssökanden har varit bosatt i Canada sammanlagt under minst 40 år efter det att han fyllde 18 år. Om bosättningstiden är kortare, utbetalas en del av den fulla pensionen i form av delpension som motsvarar den faktiska bosättningstiden. För varje bosättningsår som saknas minskar den fulla pensionen med 1/40.

Under övergångsperioden tillämpas för rätten till full pension lindrigare villkor om bosättningsstid på personer som var bosatta i Canada den 1.7.1977 och som då hade fyllt 25 år eller som varit bosatta i staten före juli år 1977 och då varit 18 år fyllda. De som uppfyller dessa villkor har rätt till full pension, om de omedelbart innan pensionen beviljas varit bosatta i staten under minst 10 år. Dessutom kan sådana år som fattas i bosättningsstiden på 10 år på vissa villkor kompenseras med ännu tidigare bosättningsstider. Inkomstgarantitillägget kan endast betalas som ett tillägg till ålderspensionen (OAS). För att ålderspension skall kunna beviljas måste förmånstagaren således uppfylla alla de ovan nämnda villkoren. Dessutom tillämpas inkomstprövning, som redogörs för i punkten om hur pensionen bestäms. Inkomstgränserna innebär att inkomstgarantitillägget betalas till pensionstagare som har mycket små inkomster utöver folkpensionen eller som inte alls har några andra inkomster.

Maketillägget kan betalas till en ålderspensionstagares 60-64-årig make eller efterlevande make, som har varit bosatt i landet under 10 år efter det att han fyllde 18 år och som är bosatt i landet då han ansöker om tillägget. Tillägget är inkomstprövat. Det utbetalas till ett pensionärspar utöver den äldre makens ålderspension och inkomstgarantitillägg.

Inkomstgarantitillägget och maketillägget skall på grund av inkomstprövningen ansökas varje år på nytt. Dessa förmåner beviljas inte till utlandet och betalas inte till utlandet för en längre tid än sex månader.

Hur pensionen bestäms

Ålderspensionen enligt villkoren om full bosättningstid uppgick den 1.1.1998 till 407,15 dollar (ca 1 550 FIM) per månad. För en ensamstående pensionsstagare eller sådan person som är gift eller sambo och vars make eller sambo inte får maketillägg eller pension uppgår det fulla inkomstgarantitillägget till 483,86 dollar per månad (ca 1 850 FIM). Om en gift eller samboende pensionsstagares make eller sambo också får maketillägg eller folkpension, uppgår det fulla inkomstgarantitillägget till 315,17 dollar per månad (ca 1 200 FIM). Om folkpensionen utbetalas i form av delpension på grund av att bosättnings-tiden är bristfällig, betalas skillnaden mellan full pension och delpension i form av ett förhöjt inkomstgarantitillägg till den som har rätt till inkomstgarantitillägget. Detta garanterar alla pensionstagare ett enhetligt minimiutkomstskydd.

Både pensionstagarens egna och makens övriga inkomster, med undantag av folkpensionen, minskar inkomstgarantitillägget. Vid inkomstprövningen beaktas också den lagstadgade arbetspensionen och företagsbundna pensioner. Övriga inkomster minskar en ensamstående pensionstagares pension med en dollar för varje två dollar som de övriga förvärvsinkomsterna uppgår till. Om bägge makarna är pensionstagare, minskar bådass inkomstgarantitillägg med en dollar för varje fyra dollar som makarnas sammanlagda övriga inkomster uppgår till. Om endast den ena maken är pensionstagare och den andra inte får maketillägg, minskas pensionen med beaktande av makarnas sammanlagda inkomster på samma sätt som för ett pensionärspär, men minskningen görs först på basis av de inkomster som överstiger tolv gånger folkpensionens maximibelopp. Förmånen bestäms i princip på grundval av inkomsterna för det föregående året.

Det fulla beloppet av maketillägget som betalas till en åldersdomspensionärs make är lika stort som en gift pensionstagares sammanlagda folkpension och inkomstgarantitillägg. Tillägget är 722,32 dollar per månad sedan 1.1.1998 (ca 2 760 FIM). Det fulla tillägget minskas först med ett belopp som är 75 % av de övriga inkomsterna tills tillägget har minskat med ett belopp som motsvarar folkpensionen. Det som blir kvar av maketillägget och som är lika stort som inkomstgarantitillägget minskas på samma sätt som ett pensionärspars inkomstgarantitillägg med ett belopp som är 25 % av de övriga inkomsterna.

Omräkningen av pensionen

Förmånerna omräknas var tredje månad med konsumentprisindex. Omräkningarna träder i kraft från början av januari, april, juli och oktober.

Utbetalningen av pensionen

Förmånerna betalas varje månad 12 gånger om året. Folkpensionen betalas retroaktivt för högst fem år. Inkomstgarantitillägget och maketillägget betalas retroaktivt för högst ett år.

Inkomstgarantitillägget och maketillägget måste sökas varje år på nytt och beloppet är i regel beroende av inkomsterna under det föregående året. Om

inkomsterna förändras betydligt, kan förmånsbeloppet också ändras mitt under året och beloppet fastställs då enligt de uppskattade inkomsterna under det pågående året.

Maketillägget betalas tills mottagaren fyller 65 år och utbetalningen av ålderspensionen tar vid. Utbetalningen av tillägget upphör, om maken som får folkpension inte mera har rätt till inkomstgarantitillägget.

2.1.6 Familjepensionen

Maketillägget betalas till 60-64-åriga efterlevande makar oberoende av kön, om de uppfyller samma villkor om bosättningstid som förutsätts av makarna till folkpensionstagare för att de skall få maketillägg (se punkten 2.1.5). Övriga inkomster minskar pensionen.

Maximibeloppet för maketillägget som betalas till en efterlevande make kan vara litet högre än det tillägg som betalas till en folkpensionstagares make. Maximibeloppet är sedan den 1.1.1998 797,45 dollar per månad (ca 3 040 FIM). Den del av tillägget som är lika stort som folkpensionen minskas med ett belopp som är 75 % av övriga inkomster. Den del av maketillägget som motsvarar inkomstgarantitillägget minskas med ett belopp som är 50 % av övriga inkomster. Utbetalningen av förmånen upphör om den efterlevande maken gifter om sig. I övrigt betalas tillägget på samma sätt som maketillägget till en folkpensionstagares make.

3. Arbetspensionsskyddet

3.1 Arbetspensionssystemen i Canada och Québec

Arbetspensionssystemen i Canada och Québec trädde i kraft den 1.1.1966. De har koordinerats sinsemellan med olika överenskommelser. När arbetspensionen skall bestämmas beaktar systemet i det land där arbetstagaren går i pension de fullgjorda försäkringsperioderna enligt de båda systemen, om arbetstagaren har omfattats av båda systemen.

Betydande ändringar i Canadas arbetspensionssystem kan bara genomföras om både förbundsstatens parlament och 2/3 av provinserna, som företräder minst 2/3 av provinsernas befolkning, har godkänt ändringarna. År 1996 kom ministrarna i Canadas olika provinser under ledning av förbundsstatens finansminister överens om ändringar i både Québecks och Canadas lagstadgade arbetspensionssystem angående finansieringen och bestämmandet av pensionerna. Pensionsreformen trädde i kraft den 1.1.1998. De föreslagna ändringarna kommer inte att gälla redan beviljade förmåner eller personer som redan var över 65 år den 31.12.1997.

3.1.1 Förvaltningen

Québecks pensionsverk 'Québec Pension Board' svarar för administrationen av arbetspensionssystemet i Québec.

Canadas och Québecs arbetspensionssystem tillämpar 'principen om sista institution', d.v.s. om en arbetstagare har omfattats av bägge systemen, betalar det pensionssystem som arbetstagaren senast har omfattats av innan han går i pension den sammanlagda intjänade pensionen enligt bägge systemen och fakturerar det andra pensionssystemet för den del av pensionen som det har betalat för det andra systemets räkning.

3.1.2 Finansieringen

Pensionerna enligt arbetspensionssystemet i Canada finansieras med hjälp av försäkringsavgifter som uttas av arbetsgivare, löntagare och företagare samt med ränteavkastningen på fonderna.

Försäkringsavgifterna uttas på förvärvsinkomster som ligger mellan fastställda nedre och övre gränser. Det nedre gränsbeloppet som försäkringsavgifterna baserar sig på kallas för 'Year's Basic Exemption', allmänt använt under förkortningen YBE. Det övre gränsbeloppet kallas 'Year's Maximum Pensionable Earnings', allmänt under förkortningen YMPE, d.v.s. de pensionsgrundande förvärvsinkomsternas maximibelopp per år. YMPE-gränsbeloppet är direkt bundet till den genomsnittliga lönenivån i Canada och YBE-beloppet är uppskattningsvis 10 % av det årliga YMPE-beloppet. YMPE-beloppet uppgick till 36 900 dollar år 1998 (ca 140 800 FIM) och YBE-beloppet är sedan början av 1998 fixerat vid 3 500 dollar (ca 13 400 FIM).

År 1998 var arbetsgivarnas och löntagarnas försäkringsavgifter 3,2 % och företagarnas premier 6,4 % av förvärvsinkomsterna mellan YBE- och YMPE-gränserna. Personer som är över 65 år och fortsätter att arbeta samt sådana som har gått i förtida ålderspension, men återgår till arbetslivet, måste också betala försäkringsavgifter. I sådana fall måste arbetsgivaren också betala premie.

Systemet i Québec har en egen fond. Tidigare strävade man att upprätthålla en fondnivå som motsvarade två års pensionsutgifter. Men nu, i enlighet med pensionsreformen som trädde i kraft i början av 1998, vill man öka fonden, så att den växer till en nivå som motsvarar pensionsutgiften för fem år.

3.1.3 Beskattningen

Arbetsgivaren kan i företagets beskattning dra av försäkringspremien som har betalats till Québecs arbetspensionssystem. Också arbetstagarens pensionsavgift som skall betalas till systemen kan dras av från arbetstagarens beskattningsbara inkomst. Pensionen är skattepliktig inkomst.

3.1.4 Försäkringstiden

Försäkringstiden enligt arbetspensionssystemen i Québec är förvärvstiden från 18 års ålder, om förvärvsinkomsterna överstiger ett fastslaget minimibelopp. Minimibeloppet är lika stort som årets grundavdrag, YBE (se punkten 3.1.2 om YBE).

3.1.5 Ålderspensionen

Rätten till pension

En försäkrad som har betalat försäkringsavgifter för åtminstone ett år har rätt att få ålderspension. Den allmänna pensionsåldern är 65 år. Pensionen kan tas ut i förtid vid 60 års ålder. Pensionen reduceras då med en förtidsminskning. För att man skall kunna gå i förtida pension förutsätts att arbetet upphör eller att det minskar väsentligt. Pensionen kan betalas till en 65-åring trots att han fortsätter att arbeta. Man kan fritt välja att skjuta upp pensioneringen och personer mellan 65 och 70 år får då en uppskovsförhöjning på sin pension. Pensionen kan också höjas vid uppskjutet uttag, så att när pensionen skall bestämmas får förvärvsinkomster efter 65 år ersätta lägre förvärvsinkomster, som tjänats in innan personen fyllde 65 år (se punkten Hur pensionen bestäms).

Om bägge makarna eller samborna har ansökt om ålderspension enligt arbetspensionssystemet, kan den pension som tjänats in under äktenskapet eller samboendetiden delas jämnt mellan makarna eller samborna, om den ena önskar det.

Vid skilsmässa och boskillnad kan en make eller sambo yrka på att de pensionsgrundande förvärvsinkomsterna som tjänats in under äktenskapsåren eller samboendetiden delas jämnt mellan dem.

Hur ålderspensionen bestäms

Pensionen för en person som uppnått den allmänna pensionsåldern är 25 % av hela försäkringstidens genomsnittliga pensionsgrundande förvärvsinkomster per månad. Försäkringstiden räknas från det en person har fyllt 18 år, tidigast från 1966. Förvärvsinkomsterna per försäkringsår är pensionsgrundande till den del de inte överskrider YMPE-gränsbeloppet (se punkt 3.1.2 om Year's Maximum Pensionable Earnings). Förvärvsinkomster som underskrider YBE-gränsbeloppet (se punkt 3.1.2 om Year's Basic Exemption) är således också pensionsgrundande, men på dem uttas ingen försäkringsavgift.

Förvärvsinkomsterna räknas upp med index för ändringen i medellönerna under det år när pensionen beviljades. Indexet är sedan början av år 1998 medelvärdet av de fyra senaste årens YMPE (se punkt 3.1.2). Avsikten är att höja beräkningsåren för indexet till fem. Förmånerna kommer därför att sjunka något. Maximibeloppet för ålderspensionen år 1998 är 25 procent av medelvärdet för de fyra senaste årens YMPE (se punkt 3.1.2), dvs. 750,69 dollar, ca 2 860 FIM.

Vid beräkningen av medelvärdet dras sådana månader under vilka pensionsökanden har varit arbetsoförmögen bort från försäkringstiden. Sådana månader under vilka sökanden har skött ett barn under 7 år och har haft låga eller inga förvärvsinkomster kan också dras av från försäkringstiden. Dessutom kan också andra perioder dras av under vilka förvärvsinkomsterna har varit låga eller de har saknats på grund av arbetslöshet, sjukdom, utbildning m.m. Dessa

avdragna perioder får utgöra högst 15 % av hela försäkringstiden, förutsatt att det vid beräkningen av medelvärdet återstår minst 10 år av försäkringstiden. De förvärvsinkomster som hänför sig till de avdragna försäkringsperioderna räknas inte heller med i medelvärdet.

Om pensionen tas ut före 65 års ålder, minskar pensionen med 0,5 % för varje månad som den tas ut i förtid. Om pensionen tas ut efter det att man har fyllt 65 år, höjs pensionen mellan 65 och 70 års ålder med 0,5 % för varje månad som den skjuts upp.

Omräkningen av pensionen

Löpande pensioner omräknas varje år i början av januari med konsumentpris-index.

Utbetalningen av pensionen

Pensionen utbetalas varje månad. Den betalas inte retroaktivt före 70 års ålder. Till den som har fyllt 70 år kan pensionen betalas retroaktivt för högst 12 månader. Pensionen betalas till utlandet utan begränsningar.

3.1.6 Invalidpensionen

Rätten till invalidpension

För att få rätt till invalidpension enligt Québecs system förutsätts att sökanden har betalat försäkringsavgifter för minst 5 kalenderår under de senaste tio åren eller för två kalenderår under de senaste tre åren.

Invalidpension beviljas till en försäkrad, om han länge lidit av en åkomma som medför allvarlig och långvarig arbetsoförmåga. Den försäkrade skall då vara oförmögen till allt slags arbete. Den försäkrades arbetsoförmåga bedöms på nytt med jämna mellanrum.

Till barn som en invalidpensionstagare försörjer utbetalas en förmån (Benefit for the dependent child of a disabled contributor). Förmånen betalas till barn under 18 år eller barn under 25 år som studerar på heltid.

Hur invalidpensionen bestäms

Invalidpensionen består av en jämnstor del och en inkomstrelaterad del. Den jämnstora delen är 336,77 dollar år 1998 (ca 1 280 FIM).

Den inkomstrelaterade delen motsvarar 75 % av den försäkrades ålderspension, maximalt 563,02 dollar eller ca 2 150 FIM. År 1998 är invalidpensionens maximibelopp således 899,76 dollar eller ca 3 430 FIM. Pensionen bestäms som om den försäkrade hade fyllt 65 år samma dag som han blev arbetsoförmögen (se punkt 3.1.5 Hur ålderspensionen bestäms).

Invalidpensionen ändras till ålderspension vid 65 års ålder. Enligt den bestämmelse som trädde i kraft i början av 1998 bestäms ålderspensionen för en invalidpensionstagare enligt YMPE (över gränsbeloppet) vid den tidpunkt då arbetsoförmågan inträdde. Tidigare bestämdes ålderspensionen på basis av YMPE när invalidpensionstagaren uppnådde 65 års ålder. En person som blir arbetsoförmögen efter den 31.12.1998 kommer att få sin ålderspension (som betalas från 65 års åldern) minskad med 0,5 procent för varje månad som invalidpensionen utbetalas mellan 60 och 65 års åldern.

År 1998 är förmånen till barn 53,91 dollar i månaden (ca 210 FIM) per barn.

Omräkningen av invalidpensionen

Pensionerna omräknas varje år i början av januari med konsumentprisindex.

Utbetalning av pensionen

Utbetalningen av invalidpensionen inleds fyra månader efter det att invalidpensionen blivit beviljad. Pensionen betalas så länge som arbetsoförmågan fortsätter, dock högst till dess pensionstagaren fyller 65 år och ålderspensionen börjar betalas ut.

3.1.7 Familjepensionen

Familjepensionen kan betalas i form av efterlevandepension till en änka och änkling och sambor samt i form av bidrag till föräldralösa som gäller en förmånslåtares barn. Till dödsboet betalas också en efterlevandeförmån som är en engångsersättning av typ begravningsbidrag.

Rätten till pension

Utbetalningen av familjepensionen förutsätter att förmånslåtare har betalat försäkringsavgifter för minst en tredjedel ($1/3$) av den försäkringsbara tiden, d.v.s. tiden efter det att han fyllde 18 år till pensionsfallet. Ett minimivillkor är dessutom att förmånslåtare har betalat försäkringsavgifter under minst tre år. Om den försäkringsbara tiden är över 30 år räcker det att försäkringsavgifter har betalats för 10 år.

Efterlevandepension betalas alltid till en efterlevande make som fyllt 65 år. Pensionen betalas till en efterlevande make som är under 65 år, om maken vid förmånslåtarens död antingen hade fyllt 35 år, hade barn att försörja eller var arbetsoförmögen.

Bidrag till föräldralösa barn (Orphan's benefit) betalas till förmånslåtares barn under 18 år eller barn under 25 år som studerar på heltid. Engångsersättningen betalas till dödsboet oberoende av om förmånslåtare lämnar efter sig anhöriga med rätt till familjepension.

Hur familjepensionen bestäms

En efterlevande make som fyllt 65 år erhåller i efterlevandepension 60 % av den ålderspension som förmånsåtagaren fick eller som han hade haft rätt till, om han hade fyllt 65 år samma månad som han avled. Pensionen kan maximalt uppgå till 450,41 dollar i månaden eller ca 1 720 FIM.

Den pension som betalas till en person under 65 år består av en jämnstor del och en inkomstrelaterad del. Den inkomstrelaterade delen är 37,5 % av förmånsåtagarens ålderspension, år 1998 dock högst 281,51 dollar eller ca 1 070 FIM). Den jämnstora delen varierar efter den efterlevande makens ålder. En arbetsoförmögen efterlevande 45-54-årig make får en jämnstor del, 336,74 dollar år 1998 eller ca 1 280 FIM, och en 55-64-åriga make i motsvarande situation 399,59 dollar. Om den efterlevande maken är mellan 35 och 45 år och varken har barn att försörja eller är arbetsoförmögen, är den jämnstora delen 86,25 dollar i månaden. Om den efterlevande maken är mellan 35 och 45 år och arbetsoförmögen, men har inga barn, är den jämnstora delen 312,67 dollar per månad.

Bidraget till föräldralösa barn är jämnstort. År 1998 är bidraget för varje barn 53,91 dollar per månad (ca 530 FIM). Om båda föräldrarna är döda utbetalas bidraget till dubbelt belopp.

Engångsersättningen som betalas till förmånsåtagarens dödsbo är sedan början av år 1998 fixerat vid 2 500 dollar eller ca 9 540 FIM.

Omräkningen av familjepensionen

Efterlevandepensionen och bidraget till föräldralösa barn omräknas varje år i början av januari med konsumentprisindex.

Utbetalningen av familjepensionen

Betalningen av familjepensionen upphör inte på grund av att den efterlevande maken gifter om sig. Om den efterlevande maken får rätt till en annan efterlevandepension, utbetalas enbart den pension som är större. Om den efterlevande maken är yngre än 35 år och barnförsörjningen eller arbetsoförmågan på basis av vilka efterlevandepensionen har beviljats upphör, avbryts utbetalningen av efterlevandepensionen tills den efterlevande maken fyller 65 år.

Om den efterlevande maken har rätt till egen invalid- eller ålderspension enligt arbetspensionssystemet, utbetalas en kombinerad pension. Om familjepensionen kombineras med en invalidpension, har man sedan början av 1998 utbetalt invalidpensionens jämnstora del, den större av de inkomstrelaterade delarna samt 60 % av den mindre delen. Pensionen får emellertid inte överstiga invalidpensionens maximibelopp. Om pensionstagaren har rätt till både familjepension och ålderspension, betalas sedan början av 1998 den större förmånen i sin helhet och 60 procent av den mindre förmånen, dock så att ålderspensionens maximibelopp inte överskrids.

3.2 Möjligheten att gå i förtida pension

Enligt arbetspensionssystemet i Québec är det möjligt att gå i förtida pension flexibelt efter det att man har fyllt 60 år. Men om man går i pension före 65 års ålder, minskar pensionen varaktigt. Personer under 65 år får inte folkpension. De företagsbundna tilläggspensionsarrangemangen inkluderar oftast möjligheten att gå i förtida pension före 65 års ålder.

4. Tilläggspensionsskyddet

Allmänt

I Canada är tilläggspensionssystem som arbetsgivare har ordnat eller som baserar sig på arbetsmarknadsavtal rätt så vanliga både inom den offentliga och privata sektorn. Enligt en uppskattning som statistikcentralen i Canada har gjort omfattades 45 % av arbetstagarna år 1993 av de företagsbundna eller arbetsmarknadsavtalsenliga tilläggspensionssystemen.

Tilläggspensionsskyddet har huvudsakligen ordnats av enskilda arbetsgivare. De system som baserar sig på arbetsmarknadsavtal har blivit allmännare först under de senaste åren. Fackförbunden har då vanligtvis kommit överens med arbetsgivarorganisationen om nivån på den pensionspremie som arbetsgivaren skall betala. De förmåner som systemen skall betala ut har dimensionerats så att de kan bekostas med de överenskomna premierna.

Bestämmelser om tilläggspensionssystemen ingår både i förbundsstatens och provinsernas lagstiftning. Sålunda varierar bestämmelserna i de olika provinserna. De viktigaste bestämmelserna i förbundsstaten är skatteverkets regler om de kriterier som tilläggspensionssystemet skall uppfylla för att det skall kunna registreras i enlighet med inkomstskattelagen. För en arbetsgivare är ett registrerat pensionssystem skattemässigt fördelaktigare än ett oregistrerat system. Provinserna har lagar som gäller tilläggspensionssystem och i dem ingår bestämmelser om vissa minimikriterier som tilläggspensionssystemen måste uppfylla. Både förbundsstatens och provinsernas lagar om medborgarnas grundrättigheter gäller också tilläggspensionssystemen.

Tilläggspensionsskyddet i Canada förvaltas antingen av ett försäkringsbolag, en stiftelse som arbetsgivaren har grundat eller en facklig pensionsfond. Både förmåns- och avgiftsbaserade system är vanliga. De förmånsbaserade systemen har under de senaste åren alltmera ersatts av de avgiftsbaserade systemen, i synnerhet i de små och medelstora företagen. Den övervägande delen av arbetstagarna omfattas dock fortfarande av de förmånsbaserade systemen.

För att kunna omfattas av ett tilläggspensionssystem i Québec, förutsätts i regel att arbetstagaren har uppfyllt minimivillkoret om anställningstid, som får vara högst ett år. I flera provinser är det förbjudet med en väntetid som är längre än två år.

Förmåner

Pensionsåldern i tilläggspensionssystemen är i allmänhet 65 år. Oftast kan man gå i förtida pension redan ett år före den normala pensionsåldern.

I det förmånsbaserade systemet växer ålderspensionen vanligtvis med 1,5-2 % av den pensionsgrundande lönen per tjänstgöringsår under högst 35-40 år. Den pensionsgrundande lönen är i allmänhet genomsnittet av lönerna för de 3-10 sista åren eller genomsnittet av lönerna under hela den yrkesaktiva tiden utan någon övre gräns. I vissa system finns i alla fall en övre gräns (t.ex. 86 100 dollar/år = ca 328 000 FIM). Pensionen samordnas i regel med den lagstadgade arbetspensionen, men inte med den jämnstora folkpensionen.

Efterlevandepensionen motsvarar i regel den ålderspension som förmånslåtare fick före sin död eller den ålderspension som han hade haft rätt till vid 65 års ålder, den s.k. återstående tiden medräknad. Barnpensioner är ett okänt begrepp i Canada.

Invalidpensionen är i de flesta fall en fastställd procentuell andel, oftast 80 % av den lön som arbetstagaren fick då han blev arbetsoförmögen. Om arbetstagaren betalar en del av försäkringsavgifterna, kan förmånen vara ännu litet högre, i regel 85 % av lönen. Bestämmelserna om hur länge pensionsrätten efter ett avslutat anställningsförhållande skall stå kvar varierar i de olika delstaterna.

Det finns ingen lagstadgad skyldighet att omräkna pensionerna, men majoriteten av tilläggspensionssystemen omräknar tidvis pensionerna på grundval av separata beslut.

Försäkringsavgifterna och beskattningen

Sådana tilläggspensionssystem, där arbetstagarna deltar i finansieringen, är något ovanligare än de system som helt och hållet finansieras av arbetsgivarna. Arbetstagarens pensionsavgift är i regel 5-6 % av lönen.

Både arbetstagarens och arbetsgivarens försäkringsavgifter till de förmånsbaserade systemen är avdragsgilla i beskattningen, förutsatt att systemen är registrerade av skatteförvaltningen. Avgifter till de avgiftsbaserade systemen kan avdras upp till en fastställd övre gräns.

Löpande pensioner är i regel beskattningsbar inkomst. Också pensionerna enligt de registrerade pensionssystemen är beskattningsbar inkomst, eftersom försäkringsavgifterna är avdragsgilla i beskattningen.

5. Anställd eller pensionerad i ett annat land

Enligt den nationella lagstiftningen beviljas och utbetalas ålderspensionen enligt folkpensionssystemet till utlandet, om sökanden eller pensionstagaren har varit bosatt i Canada under minst 20 år efter det att han fyllde 18 år. I annat fall utbetalas pensionen inte till utlandet. Om den utomlands flyttande

pensionstagaren har varit bosatt i Canada mindre än 20 år, men likväl minst 10 år, utbetalas pensionen till utlandet för flyttningsmånaden och de därpå följande sex månaderna. Utbetalningen av inkomstgarantitillägg och make-tillägg upphör, om förmånstagaren vistas utanför Canadas territorium över sex månader.

Pensionerna enligt Québecs och Canadas arbetspensionssystem beviljas och betalas till utlandet utan begränsningar.

6. Adresser

Ministeriet som ansvarar för förvaltningen av den sociala tryggheten och pensionerna:

Human Resources Development Canada; Income Security Programs,
International Operations Division, Place Vanier, Tower A, 10th Floor, Ottawa,
Ontario K1A 0L1, CANADA,
fax: +1 613 952 8901, telefon: +1 613 957 1954.

Centralförvaltningen för pensionssystemet i Québec:

Régie des rentes du Québec, Case Postale 5200, Québec G1K 7S9,
CANADA
fax: +1 418 643 95 86, telefon: +1 418 643 83 02.

7. Källförteckning

Basic Facts on Social Security Programs (1992): Health and Welfare Canada.
July 1992.

Benefits Report Europe, USA & Canada 1998 (1998): Watson Wyatt Data
Services Europe, Brussels.

Bolderson Helen, Gains Francesca (1993): Crossing National Frontiers.
Department of Social Security Research Report No.23. HMSO, London.

Changes to the Québec Pension Plan (1998): Régie des rentes du Québec,
Québec.

Employee Benefit Reference Manual (1997): Swiss Life Insurance and
Pension Company, Zürich.

IBIS Briefing Service. Canada. May 1995, November 1995, December 1995,
December 1996, March 1997, December 1997, January 1998. International
Benefits Information Service. Charles D. Spencer & Associates, Inc, Chicago.

IBIS Reference Manual - Canada. International Benefits Information Service.
February 1995. Charles D. Spencer & Associates, Inc., Chicago.
Private Pensions in OECD Countries. Canada (1995): Social Policy Studies
No. 15.

Prospects. Future of the Québec Pension Plan is secured (1998): Régie des rentes du Québec. January 1998, Québec.

Suppanz Hannes (1995): Canada Recasting Social Assistance. The OECD Observer No. 192 February/March.

The Income Security Programs of Human Resources Development Canada. Overview (1994): International Benefits and Foreign Affairs. Income Security Programs Branch. Human Resources Development Canada.

The Income Security Programs of Human Resources Development Canada. Overview (1998): International Benefits and Foreign Affairs. Income Security Programs Branch. Human Resources Development Canada.

The Seniors Benefit. Securing the Future (1996): Government of Canada

Opublicerade källor:

Tamagno Edward (1995): Changes to the Income Tax Act Affecting Canadian Pensioners Living Outside Canada. Human Resources Development Canada. Meddelande 31.8.1995 (på finska).

Internetsidor: Human Resources Development Canada. Home page.
Adress: www.hrdc-drhc.gc.ca/common/home.shtml